SVERIGES RIKSDAG

# Motion till riksdagen 2026/27:143

**av Magnus Berntsson (KD)**

# Rätten att bli förstådd i äldreomsorgen

## Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka tillgången till teckenspråkig kompetens inom äldreomsorgen och tillkännager detta för regeringen.

## Motivering

Alla människor har rätt till en trygg och värdig äldreomsorg. En grundläggande förutsättning för detta är möjligheten att kommunicera med personalen, uttrycka sina behov och förstå den information som ges. Att kunna göra sig förstådd handlar ytterst om självbestämmande, trygghet och människovärde. För äldre döva personer är svenskt teckenspråk ofta det språk som skapar möjlighet till delaktighet och självständighet. När en person blir äldre och behovet av stöd, vård och omsorg ökar blir fungerande kommunikation än viktigare. Om personalen saknar kunskaper i teckenspråk kan även vardagliga situationer bli svåra. Det kan handla om att kunna berätta att man har ont, förklara hur man mår, förstå vad som ska hända eller helt enkelt kunna föra ett vanligt samtal. Bristande kommunikation är därför inte bara en fråga om tillgänglighet. Den kan också påverka kvaliteten och säkerheten i vården och omsorgen. Missförstånd kan uppstå kring den äldres behov, önskemål, läkemedel och hälsotillstånd. Den som har svårt att kommunicera med sin omgivning riskerar dessutom att hamna utanför den sociala gemenskapen. För en äldre person som redan har ett begränsat socialt nätverk kan detta innebära en betydande risk för ensamhet och isolering.

Sedan 2024 kan statsbidraget inom Äldreomsorgslyftet användas för utbildning i svenskt teckenspråk. Trots denna möjlighet användes enligt Socialstyrelsens redovisning inga medel för sådan utbildning under 2024. Det visar att det inte är tillräckligt att möjligheten finns på papperet. Kunskapen om den behöver öka och fler verksamheter behöver ges incitament att använda den. Samtidigt har riksdagen beslutat om ett språkkrav inom äldreomsorgen. Utgångspunkten är riktig: den äldre ska kunna förstå och bli förstådd av den personal som ger vård och omsorg. Kommunikation är en

förutsättning för god omsorg. Samma grundläggande princip måste gälla den äldre som kommunicerar på svenskt teckenspråk.

Tillgången till god vård ska inte vara beroende av var i landet en människa bor. Kristdemokraterna har länge drivit frågan om ett ökat statligt ansvar för hälso- och sjukvården för att skapa en mer jämlik vård i hela landet. Situationen för döva och hörselskadade illustrerar varför ett tydligare nationellt ansvar är viktigt. Tillgången till rätt kompetens, fungerande kommunikation och stöd ska inte variera kraftigt beroende på bostadsort eller vilken huvudman den enskilde möter. Även om äldreomsorgen även fortsättningsvis är ett kommunalt ansvar behöver staten ta ett tydligt ansvar för att kunskap, nationell samordning och relevanta stödinsatser finns på plats. Det handlar inte om att all personal inom svensk äldreomsorg ska kunna teckenspråk. Däremot behöver kommuner och omsorgsgivare ha bättre förutsättningar att möta döva äldres behov och kunna säkerställa tillgång till relevant kompetens när den behövs. Befintliga möjligheter till utbildning och kompetensutveckling behöver därför få större genomslag.

Ingen äldre människa ska behöva förlora möjligheten att kommunicera med sin omgivning när behovet av vård och omsorg ökar. Regeringen bör därför vidta åtgärder för att stärka tillgången till teckenspråkig kompetens inom äldreomsorgen och verka för att befintliga möjligheter till kompetensutveckling bättre kommer döva äldre till del.

*Magnus Berntsson (KD)*